

La primavera que no arriba

El record de la república kurda de Mahabad segueix ben viu entre els vuit milions de kurds iranians. Teheran, però, no sembla decidit a cedir cap mena de sobirania a aquesta nació.

Es resultats de les darreres eleccions municipals a l'Iran han confirmat la implantació dels reformistes al país. Mentre que bona part de la societat iranian veu amb optimisme el futur de la república islàmica, els kurds encara no s'han vist beneficiats dels nous aires aportats pel president Mohammed Khatami. Traïts pels successius governs de Teheran, els kurds de l'Iran (8 milions) continuen esperant una primavera.

Després de la breu experiència de la república kurda de Mahabad el 1946, el govern iranià imposà un fort control militar sobre les àrees kurdes. Com a Síria i Turquia, la llengua kurda fou prohibida a les escoles i els partits kurds passaren a la clandestinitat o buscaren refugi al Kurdistan iraqià. Però el record de Qazi Mohammed, president de l'efímera república, quedà gravat en les memòries no només dels kurds de l'Iran sinó de tot el Kurdistan. En poc més d'onze mesos els kurds de l'Iran aconseguiren importants reformes socials i fixar les bases d'un estat modern.

Aprofitant la caiguda del xa el 1979, el Partit Democràtic del Kurdistan Iranià (PDKI) s'apoderà militarment de les regions de Sanandaj i Mahabad. Les promeses del líder de la revolució islàmica xiïta, l'aiatol·lah Khomeini, de respectar una certa autonomia cultural i administrativa a les regions kurdes, portaren al PDKI a acceptar les negociacions amb Teheran i a donar suport al nou règim. Però les relacions es trencaren de seguida i Khomeini declarà la "guerra santa" contra els "separatistes kurds", majoritàriament musulmans sunni-

tes. En pocs anys hi hagué milers de morts i un deteriorament econòmic de la regió kurda, rica en petroli.

Malgrat el to conciliador i moderat del PDKI, el règim de Teheran optà per eliminar físicament els líders de la resistència kurda a Europa. Si bé a partir de 1991 el govern d'Ali Rafsandjani semblava favorable a una certa obertura del règim, respecte la qüestió kurda els

resultats varen ser més que modestos. En una decisió coratjosa, el tribunal de Berlín incriminà l'abril de 1997 l'ex-president Rafsandjani i el guia de la república islàmica, Ali Khamenei, en l'assassinat dels membres de l'oposició kurda.

"El perill separatista". L'arribada del reformista Khatami aconseguí al Kurdistan iranià el 76% dels vots a les eleccions presidencials del 1997 gràcies a les promeses d'afavorir el pluralisme polític i a les inversions públiques en una regió tradicionalment marginada per Teheran. Malgrat la victòria dels reformistes i el nomenament d'un governador general d'origen kurd a la província de Sanandaj, el govern iranià pot esdevenir víctima de les pròpies contradiccions inter-

nes. Si bé l'ensenyament de la llengua kurda a les escoles es podria concedir properament, la demanda d'una major autonomia administrativa segueix sent mal vista per Teheran.

És més, Teheran i Ankara han reforçat les relacions bilaterals i la cooperació en temes com els kurds. La guerra del Golf de 1991 i la posterior creació d'una regió autònoma al Kurdistan iraqià

provocà certa por a Teheran i Ankara. Però de seguida, Turquia i l'Iran es beneficiaren de la fragilitat de Bagdad. Així, l'exèrcit iranià ja ha intervingut diverses vegades a la "zona de seguretat" kurda de l'Iraq, perseguint les bases del PDKI. A més, segons sembla, el partit islamista Hizbollah, actiu al nord de l'Iraq, és una creació de la república islàmica amb l'objectiu de desestabilitzar la fràgil entitat kurda.

Si bé el PDKI sembla neutralitzat pel règim iranià, la detenció d'Öcalan i les posteriors manifestacions de suport al líder del PKK a ciutats kurdes de l'Iran o a la mateixa capital, Teheran, demostraren que la qüestió kurda és un problema transfronterer i transnacional. La gravetat de la mobilització al Kurdistan iranià obligà les autoritats a desplegar efectius antiavalots en nombroses poblacions per evitar l'esclat d'una revolta.

Ankara i Teheran són conscients que el debilitament del PDKI afavoreix la implantació del PKK a l'Iran i que això crea les bases d'una futura col·laboració intrakurda. Les pressions de Turquia podrien fer que, paradoxalment, la repressió sobre els kurds es veïés accentuada sota el mandat del reformista Khatami. **J. T.**

Camp de refugiats kurds a Basmagh, al Kurdistan iranià. El president reformista Khatami no sembla que estigui disposat a canviar el règim de la república islàmica pel que fa a la qüestió kurda.